

A black and white portrait of Igor Oleinikov, an older man with a full white beard and mustache, smiling slightly. He is wearing a dark sweater over a checkered shirt. The background is a plain, light-colored wall.

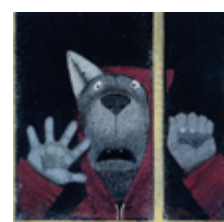
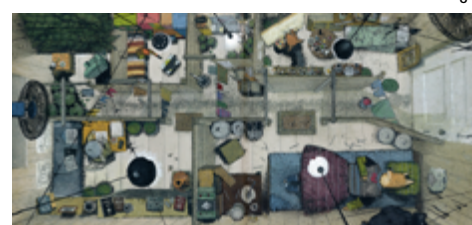
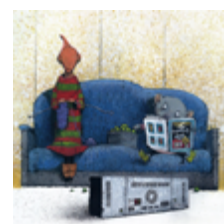
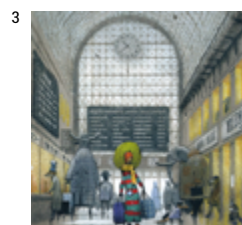
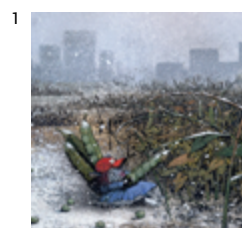
Entrevista

**Igor
Oleinikov**

il·lustrador

Tàssies
periodista i il·lustrador

Igor Oleinikov (4 de gener de 1953) és el darrer guanyador del Premi Andersen d'Il·lustració, i el primer de nacionalitat russa a obtenir-lo després que l'artista soviètica Tatiana Mavrina el guanyés el 1976. L'Andersen, atorgat per l'ЮНЕСКО, és el premi internacional de més prestigi a una trajectòria professional en l'àmbit de les lletres o del dibuix, en reconeixement de l'excel·lència en les arts dels llibres dedicats als infants i als joves. Encara no hi ha obra d'Oleinikov publicada a casa nostra. Trobem l'autor a la Fira de Bolonya, quan tot just acaba d'inaugurar l'exposició personal amb la qual la fira l'homenatja enguany. Comencem l'entrevista a l'Hotel Corona D'Oro, on es presenta el proper congrés de l'ЮНЕСКО, que es farà a Rússia el 2020. El felicito per l'Andersen i em disculpo per la poca coneixença directa que he pogut tenir de la seva obra. Allà mateix, a sobre d'una taula, hi ha una selecció de llibres del seu país; també n'hi ha de seus. Oleinikov no dubta a posar-se a les mans el seu *Теремок* ('El petit refugi').¹ Obre el llibre, somriu i ens l'explica:

«Aquesta és una versió meua d'un conte popular rus molt estimat pels infants: un ratolí s'alimenta dels fruits d'un camp de pèsols (fig. 1). Allà ocupa una caseta abandonada, on es fa el rebost i viu com a solitari (fig. 2). Un llargardaix arriba a la ciutat i li ho roben tot el primer dia (fig. 3). El ratolí el troba famolenc, el convida a compartir la caseta, li fa una habitació (fig. 4). Ara arriba una granota que ha perdut la feina (fig. 5); després, un esquirol que s'ha quedat al carrer (fig. 6); al cap de poc temps, una vella llebre sàvia (fig. 7); també acullen una guineu. A la casa hi ha lloc per a tothom i tots ajuden a construir habitacions a la mida de cadascú (fig. 8). El petit refugi s'omple de diversitat i de vides compartides. Allà sempre hi ha alegria i pèsols per a tothom (fig. 9). Però la ciutat va creixent cap a la petita casa dels animals i l'arracona, envaint el camp. Si quan li obren la porta al llop (fig. 10) comencen els problemes de convivència (fig. 11), què passarà quan l'os arribi al petit refugi?»

- ... Ens reservem el desenllaç de la història. Prosseguim l'entrevista l'endemà a l'estand rus de la fira, envoltats de diferents propostes de la il·lustració contemporània del país. No veiem a les lleixes les obres surrealistes de Julia Gukova, però sí les de Victoria Fomina, flamant candidata per a la propera edició del premi. Ara ens acompanya Anastasia Arkhipova, una de les artistes que ha il·lustrat els contes d'Andersen amb més delicadesa i vicepresidenta de l'IBBY. Al darrere, hi ha una estructura tridimensional de fusta policromada de l'il·lustrador Ivan Alexandrov, seguint la tradició de l'abstracció constructivista d'El Lissitzky.

El llibre que ens explicaves és de 2018. Per a tu aquestes obres més recents són les millors?

Decididament! Tant *Теремок* com *Лиса и Заяц* ('La guineu i la llebre'),² totes dues basades en contes tradicionals, ho són, tot i que n'hi ha d'altres de les quals guardo un bon record, com la Bíblia o les que vaig fer sobre textos de Puixkin o d'Edward Lear.³

Quins dibuixos t'impressionaren de petit?

Eren dibuixos animats, sobretot. Recordo els llibres de Vladimírsky:⁴ jo feia ninots amb plastilina dels seus personatges i els fotografiava. També recordo Vedernikov⁵ i Eliseev i Skobelev, autors que sempre treballaven plegats.

Vas estudiar química...

Soc enginyer. M'agrada saber com funcionen les coses. Això també em va anar bé perquè, tot i que amb una perspectiva industrial, vaig poder comprendre l'arquitectura dels objectes, la seva estructura, i construir els meus dibuixos. Però, de fet, als catorze anys ja volia ser animador i també, mentre estudiava, em vaig sentir atret directament per la il·lustració.

Quina va ser la primera vegada?

Un llibre de text, de francès. Més tard vaig començar a alternar aquests treballs pedagògics amb peces literàries.

Què va suposar per a tu la incorporació a l'equip d'animadors de Soiuzmultfilm?⁶

Un impuls en la meva formació com a dibuixant. A la vida, he après molt d'altres persones, en concret de Natalia Orlova,⁷ de Vladimir Zuikov,⁸ d'Eduard Nazarov⁹ i de la meva mare. Els tres primers els vaig trobar a Soiuzmultfilm. Estic agraït a Natalia Orlova perquè em va introduir a l'equip.

Vladimir Zuikov, que era el més veterà, em va aportar estratègies narratives, com la de fer que al voltant de l'acció principal sempre hi hagi altres coses passant alhora; també estratègies comunicatives, com la de tenir present la contenció i cercar un cert estatisme contra la distracció que provoca l'excés de moviment. També, amb ell, vaig fer meu un cert gust estètic per la simplicitat de la composició. Per exemple, m'atrau la forma de la piràmide perquè, dirigint els punts de la seva base cap a un vèrtex, fa una sensació neta de verticalitat.

Orlova, Zuikov, Nazarov...

Vaig ser assistent d'Eduard Nazarov durant uns anys. Em resultava molt inspirador veure'l en acció: les seves mans interactuaven amb el seu pensament tota l'estona. Això va fer que, de mica en mica, jo anés canviant la meua manera de dibuixar cap a una experiència més espontània.

Has impartit classes del teu art?

No! Ni parlar-ne! No serviria per fer classes: soc massa estricte amb els altres, i això sempre pot ser un malson per als qui han d'aprendre un art creatiu.

Les teves tècniques?

Clàssiques: primer el guaix, després l'oli. Sempre una mica fora de les tendències ortodoxes, divertint-me amb l'ús dels estris amb els quals toco els dibuixos.¹⁰

Com afrontes conceptualment els projectes?

Soc molt més lector que escriptor, així que em centro en la interpretació d'una història. De vegades treballo com si fos un actor de teatre, cercant les emocions personals que em connecten amb l'argument, a la manera de Stanislavski. També m'assec a parlar amb els editors i això m'ajuda a enfocar l'obra en el seu conjunt. Amb uns és més fàcil; amb d'altres, si hi ha una diferència cultural més gran, com per exemple amb els editors xinesos, costa una mica més. Estic, però, molt acostumat al treball d'encàrrec; no ha estat fins als darrers set o vuit anys que m'he pogut permetre escollir els projectes, gaudir de la pau de la literatura.

Com nodreixes les teves il·lustracions?

Amb molt de treball a l'estudi. Amb una mirada oberta sobre totes les arts. Tot acaba tornant a la taula de dibuix. Allà m'hi acompanyen els meus discos de rock.

Un altre premi Andersen que t'agradi?

Lisbeth Zwerger.

Què et semblen les il·lustracions que veiem enguany a Bolonya?

Vivim un moment d'homogeneïtzació internacional per l'evolució de la comunicació. Moltes persones dibuixen amb un mateix estil, com de tallar i enganxar. D'altra banda, i potser pel mateix motiu, emergeixen nous autors interessants que saben surar sobre la tendència general. Aquí a Bolonya

en podem trobar una bona mostra dels uns i dels altres.

Orlova, Zuikov, Nazarov... I la mare?

La mare no em va obligar mai a dibuixar, tot i que ella tenia fusta d'artista i feia catifes. Però tan bon punt em vaig començar a interessar pels dibuixos, no va dubtar a donar-me tot el seu suport i l'escalf d'una manera entusiasta. Sempre li estaré agraït.

Nosaltres també. ●

Il·lustració titulada «Pilot», publicada en el calendari *Circus* (2010).

1. OLEINIKOV, Igor. *Теремок* ('El petit refugi'). Moscou: Mann, Ivanov i Ferber, 2018.

2. OLEINIKOV, Igor. *Лиса и Заяц* ('La guineu i la llebre'). Moscou: Mann, Ivanov i Ferber, 2017.

3. LEAR, Edward. *Про то, чего не может быть* ('El llibre dels disbarats'). Il·lustr. d'Igor Oleinikov. Moscou: Rech, 2014.

Altres obres d'Oleinikov que volem destacar són:

BRODSKY, Joseph. *Баллада о маленьком буксире* ('La balada del petit remolcador'). Il·lustr. d'Igor Oleinikov. Moscou: ABC-Atticus, 2016.

KHARMS, Daniil. *Все бегут, летят и скачут* ('Tothom corre, vola i salta'). Il·lustr. d'Igor Oleinikov. Moscou: Machaon, 2016.

PROKOFIEVA, Sofia. *Бояся принцесса* ('La princesa descalça'). Il·lustr. d'Igor Oleinikov. Moscou: Moskovskiy Uchebnyk i Kartolitografiya, 2012.

4. Leonid Vladimirsky fou un il·lustrador rus; dels seus llibres s'en va difondre un milió d'exemplars al llarg dels anys. Els seus personatges més populars s'aplicaven fins i tot a la decoració d'objectes d'ús quotidià. Les seves obres més conegudes són *Волшебник Изумрудного Города* ('El bruixot de la ciutat maragda') i *Буратино* ('Pinotxo').

5. Eugene Vedernikov, il·lustrador de traç espontani inspirat en el dibuixant satíric Boris Antonovsky. Publicava les seves vinyetes i historietes humorístiques en revistes com *Крокодил* ('Cocodríl') i, el 1959, va fer una versió il·lustrada de *Les aventures del bon soldat Svejk*, de Jaroslav Hasek.

6. Soiuzmultfilm va ser el principal estudi d'animació rus a l'era soviètica. Oleinikov va treballar en aquest estudi, i després en d'altres, com a dibuixant, assistent de direcció i director artístic, i deixà la seva empremta en pel·lícules com *Как Новый год на свет появился* ('Com va néixer l'any nou').

7. Natalia Orlova es va fer càrrec de la direcció artística de l'equip de dibuixants on va treballar Oleinikov fent la pel·lícula *Тайна третьей планеты* ('El misteri del tercer planeta').

8. Vladimir Zuikov, animador i director artístic de pel·lícules com *Film, film, film*, on va treballar amb l'assistència d'Eduard Nazarov.

9. Eduard Nazarov, animador i director de pel·lícules com *Жил-был нёс* ('Hi havia una vegada un gos'), en què Oleinikov va treballar com a assistent seu.

10. Oleinikov combina una acurada planificació de dibuix, composició i entonació amb les seves característiques textures, que aconsegueix aplicant la pintura amb pinzells vells, raspalls o draps.